

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.007.03.2023

**Pani
Justyna Kluz-Machlik
Dyrektor XIV Liceum Ogólnokształcącego
im. mjr Henryka Sucharskiego w Katowicach
ul. Józefowska 32
40-144 Katowice**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/021 – „Kształcenie dzieci cudzoziemców w polskich szkołach”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	XIV Liceum Ogólnokształcące im. mjr Henryka Sucharskiego w Katowicach ¹ ul. Józefowska 32, 40-144 Katowice
Kierownik jednostki kontrolowanej	Justyna Kluz-Machlik Dyrektor Liceum ² , od dnia 1 września 2021 r. Poprzednio Dyrektorami Liceum byli: od 1 listopada 2005 r. do 31 sierpnia 2020 r. Marek Kubocz; od 1 września 2020 r. do 31 sierpnia 2021 r. Dorota Paczyńska-Bulska.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły. 2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców. 3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 ³ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Anna Loppe, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/71/2023 z 20 marca 2023 r.

(akta kontroli str.1-6)

¹ Dalej: Liceum lub Szkoła.

² Dalej: Dyrektor Liceum lub Dyrektor Szkoły.

³ Do dnia zakończenia czynności kontrolnych w Liceum.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dyrektor Liceum zapewniła uczniom cudzoziemcom odpowiednie warunki do zaspokojenia ich potrzeb edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych.

Do Szkoły w prawidłowy sposób przyjmowano uczniów z Ukrainy. Zapewniono im pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz przeprowadzono diagnozę w zakresie potrzeb psychologicznych i dydaktycznych nowoprzyjętych uczniów.

W Liceum utworzono w roku szkolnym 2021/2022 oddział przygotowawczy⁶, który funkcjonował również w następnym roku szkolnym. Uczniowie cudzoziemcy byli ponadto kształceni w oddziałach ogólnodostępnych, w których zapewniono im dodatkowe bezpłatne zajęcia z języka polskiego. Dyrektor Liceum stworzyła zatrudnionym nauczycielom warunki do doskonalenia zawodowego, również w zakresie pracy z uczniami cudzoziemcami. Zapewniła ponadto dostęp do materiałów edukacyjnych oraz do pomocy naukowych. Prowadziła skuteczny nadzór pedagogiczny nad realizacją zajęć dla uczniów cudzoziemców.

Realizowany w Liceum proces nauki dostosowany był do potrzeb uczniów cudzoziemców, a przyjęte zasady oceniania – adekwatne do ich możliwości oraz postępów w nauce. Wyniki przeprowadzanych badań ankietowych potwierdziły m.in. odpowiednie przygotowanie merytoryczne nauczycieli, którzy w ramach pracy z uczniami cudzoziemcami na bieżąco dostosowywali obowiązujące programy nauczania, sposoby ich realizacji oraz zasady oceniania.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły nierzetelnego wprowadzania do Systemu Informacji Oświatowej⁷ danych dziedzinowych w zakresie dodatkowych zajęć języka polskiego oraz liczby uczniów cudzoziemców, podawanej wg stanu na 30 września w latach 2020, 2021 i 2022, w sprawozdaniach sporządzonych na podstawie art. 50 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej⁸.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły

1.1. W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 liczba wszystkich uczniów Liceum, wg stanu na 30 września każdego roku, wynosiła odpowiednio: 313, 294 i 342. W roku szkolnym 2022/2023 nastąpił, w stosunku do roku szkolnego 2021/2022, wzrost liczby uczniów o 48 osób, tj. o 16,3%.

W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 do Liceum uczęszczało, wg stanu na 30 września każdego roku, odpowiednio: jeden¹⁰, czterech¹¹ oraz

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: OP.

⁷ Dalej: SIO.

⁸ Dz. U. z 2022 r., poz. 2597 ze zm., dalej: ustawa o SIO.

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Obywatel Ukrainy.

¹¹ Obywatel Ukrainy.

36¹² uczniów cudzoziemców, którzy stanowili odpowiednio 0,3%, 1,4% i 10,5% ogółu uczniów. Znaczny przyrost liczby uczniów cudzoziemców w Liceum w roku szkolnym 2022/2023 w stosunku do roku szkolnego 2021/2022 nie spowodował konieczności wprowadzenia zmianowego trybu nauki¹³ i nie wpłynął negatywnie, w opinii Dyrektora Liceum, na przebieg procesu kształcenia i wychowania uczniów.

(akta kontroli str. 46-49, 51-56, 224-225)

1.2. Dyrektor Szkoły przedłożyła Prezydentowi Miasta Katowice arkusze organizacji Liceum¹⁴ na lata szkolne 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 w terminie określonym w §17 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli¹⁵, tj. do dnia 21 kwietnia każdego roku¹⁶. Wymienione wyżej arkusze organizacji, pozytywnie zaopiniowane przez związki zawodowe, zostały zatwierdzone przez Prezydenta, po uzyskaniu opinii Starszego Wizytatora działającego z upoważnienia Śląskiego Kuratora Oświaty.

(akta kontroli str. 80-93, 122-134, 223)

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w Liceum (wg stanu na 30 września każdego roku) było (odpowiednio): 12 oddziałów ogólnodostępnych (w tym w jednym oddziale kształcił się jeden obywatel Ukrainy), 11 oddziałów ogólnodostępnych (w tym trzy oddziały, w których kształciło się czterech uczniów pochodzenia ukraińskiego) oraz 12 oddziałów ogólnodostępnych (w tym w pięciu kształciło się 11 uczniów cudzoziemców¹⁷) oraz jeden OP, do którego uczęszczało 25 uczniów pochodzenia ukraińskiego.

(akta kontroli str. 49-56)

1.3. W Liceum przyjęto procedury przyjmowania uczniów cudzoziemców, które określały (wraz ze sposobami ich realizacji oraz osobami odpowiedzialnymi) m.in. następujące zadania: formalności związane z przyjęciem ucznia do Szkoły, diagnoza potrzeb ucznia, współpraca z rodzicami, wprowadzenie ucznia w realia Szkoły, dostosowanie wymagań edukacyjnych do możliwości i umiejętności ucznia, integracja ucznia z zespołem klasowym.

(akta kontroli str. 173-174)

W Szkole opracowano również „Program adaptacyjny dla cudzoziemców w XIV LO im. mjr H. Sucharskiego w Katowicach”¹⁸. Ogólne cele programu to m.in.: diagnoza potrzeb i problemów uczniów cudzoziemców, umożliwienie szybkiego i efektywnego włączenia uczniów cudzoziemców do nowych warunków szkolnych, wspieranie uczniów cudzoziemców w rozwoju emocjonalnym, społecznym i fizycznym, zapobieganie niebezpieczeństwom w Szkole, w tym przemocy fizycznej i psychicznej w stosunku do uczniów cudzoziemców, kształtowanie w społeczności szkolnej pozytywnych i tolerancyjnych postaw i zachowań. Program określał również cele szczegółowe (wychowawcze, dydaktyczne i opiekuńcze), realizatorów Programu, metody i formy realizacji założeń Programu oraz oczekiwane efekty.

¹² W tym 35 obywateli Ukrainy i jedna uczennica pochodzenia białoruskiego.

¹³ Zajęcia lekcyjne przed południem i po południu.

¹⁴ Dalej: arkusze organizacji.

¹⁵ Dz. U. z 2019 r., poz. 502 ze zm.

¹⁶ Odpowiednio: w dniu 7 kwietnia 2020 r., 21 kwietnia 2021 r. oraz 20 kwietnia 2022 r.

¹⁷ W tym 10 obywateli Ukrainy oraz jedna obywatelka Białorusi.

¹⁸ Dalej: Program.

(akta kontroli str. 170-172)

Na konferencji w dniu 13 października 2022 r. Rada Pedagogiczna Liceum¹⁹ przyjęła zmiany do Statutu Szkoły związane z kształceniem uczniów cudzoziemców, m.in. zamieszczono zapis: „Szkoła realizuje cele i zadania określone w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty²⁰ oraz przepisach wydanych na jej podstawie, w szczególności zapewnia możliwość kształcenia, wychowania i opieki nad uczniami będącymi obywatelami Ukrainy (§ 3 ust. 1 pkt 6)”.

(akta kontroli str. 178, 180-181, 222)

1.4. Rekrutując uczniów cudzoziemców do Liceum na rok szkolny 2022/2023, spełniono kryteria dotyczące warunków i trybu przyjęcia do szkoły określone w § 6 oraz w §§ 11-12 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw²¹. Szczegółowa analiza dokumentacji wybranych losowo 15 uczniów cudzoziemców, którzy podjęli naukę w Liceum w roku szkolnym 2022/2023 wykazała m.in., że:

- wszyscy uczniowie zostali przyjęci do Szkoły na podstawie wniosku rodzica lub pełnoletniego ucznia;
- jeden uczeń został zakwalifikowany do odpowiedniej klasy na podstawie zaświadczenia stwierdzającego ukończenie kolejnego etapu edukacji za granicą,
- Dyrektor szkoły we wszystkich przypadkach przeprowadziła rozmowę kwalifikacyjną z uczniami.

(akta kontroli str. 227-230)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W załącznikach do sprawozdań²² w SIO sporządzonych wg stanu na 30 września w latach 2020, 2021 i 2022 Sekretarz Szkoły wpisała niezgodne ze stanem faktycznym dane w odniesieniu do liczby uczniów cudzoziemców uczących się w Liceum, tj:

- w *Załączniku do sprawozdania SIO stan na dzień 30 września 2020 r.* w rubryce „liczba uczniów cudzoziemców” figurowała liczba „0”, podczas gdy do Liceum uczęszczał, wg stanu na 30 września 2020 r., jeden uczeń²³ posiadający obywatelstwo ukraińskie,
- w *Załączniku do sprawozdania SIO stan na dzień 30 września 2021 r.* w rubryce „liczba uczniów cudzoziemców” nie wpisano żadnych danych, podczas gdy do Liceum uczęszczało, wg stanu na 30 września 2021 r., czworo uczniów posiadających obywatelstwo ukraińskie²⁴,

¹⁹ Dalej: RP LO.

²⁰ Dz. U. z 2022 r., poz. 2230, dalej *uso*.

²¹ Dz. U. z 2020 r., poz. 1283 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

²² Zestawienia zawierające dane dotyczące m.in. liczby uczniów, sporządzone na podstawie art. 50 ust. 1 pkt 1 ustawy o SIO.

²³ Nr 8 w Księdze Uczniów (dalej: KU).

²⁴ Nr 8 w KU, nr 1040 w KU, nr 1039 w KU, nr 1029 w KU.

- w *Załączniku do sprawozdania SIO stan na dzień 30 września 2022 r.*, w rubryce „liczba uczniów cudzoziemców” wpisano liczbę „0”, podczas gdy do Liceum uczęszczało, wg stanu na 30 września 2022 r., 11 uczniów cudzoziemców, w tym: 10 uczniów posiadających obywatelstwo ukraińskie oraz jedna uczennica posiadająca obywatelstwo białoruskie²⁵.

(akta kontroli str. 46-49, 51-56)

Zgodnie z zakresami obowiązków pracownika Sekretarz Szkoły odpowiadała m.in. za:

- przygotowywanie informacji oraz sprawozdań kwartalnych i rocznych dla organu prowadzącego, organu nadzoru pedagogicznego oraz innych instytucji,
- przygotowanie i wprowadzanie danych do systemu SIO w zakresie powierzonych obowiązków sekretarza szkoły (dane o uczniach) zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych dziedzinowych gromadzonych w systemie informacji oświatowej oraz terminów przekazywania niektórych danych do bazy danych systemu informacji oświatowej²⁶.

(akta kontroli str. 242-247)

Sekretarz Szkoły wyjaśniła: *Na podstawie pierwszego roku sporządzałam kolejne [sprawozdania - uzupeł. kontrolera] i stąd w rubryce „liczba uczniów cudzoziemców” każdego roku nie wykazywałam uczniów cudzoziemców. Sprawozdania SIO stan na 30 września za 2020 r., 2021 i 2022 były wysyłane do Wydziału Edukacji i Sportu w Katowicach przez kolejne trzy lata i w żadnym roku WEiS nie miał uwag co do ich wypełnienia.*

NIK zauważa, że również w pierwszym roku sporządzenia przez Sekretarz Szkoły ww. zestawienia (wg stanu na 30 września 2020 r.) dane dotyczące liczby uczniów cudzoziemców w Szkole były błędne, co zostało opisane powyżej.

(akta kontroli str. 248-250)

W sprawie błędnych danych dotyczących liczby uczniów cudzoziemców w Liceum, wyszczególnionych w *Załączniku do sprawozdania SIO stan na dzień 30 września 2021 r.* oraz *Załączniku do sprawozdania SIO stan na dzień 30 września 2022 r.*²⁷ Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Sprawy uczniowskie, w tym sprawozdania i załączniki do tych sprawozdań w SIO, należą do obowiązków Sekretarza Szkoły (...). Zatem, błędy jakie pojawiły się w ww. sprawozdaniach mogą wynikać z niedopatrzenia przez wspomnianego pracownika administracji szkoły. Pani Sekretarz została pouczona w celu uniknięcia popełnienia podobnych błędów w przyszłości.*

(akta kontroli str. 537-539)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą Dyrektor Liceum prawidłowo realizowała obowiązki związane z przyjmowaniem uczniów cudzoziemców do Szkoły. Kryteria dotyczące warunków i trybu przyjęcia do szkoły określone w rozporządzeniu w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi zostały spełnione. W Liceum zapewniono odpowiednią liczbę oddziałów. W roku szkolnym prawidłowo utworzono OP.

²⁵ Nr 8 w KU, nr 1040 w KU, nr 1065 w KU, nr 1039 w KU, nr 1029 w KU, nr 1091 w KU, nr 1247 w KU, nr 1082 w KU, nr 1081 w KU, nr 1188 w KU, nr 1061 w KU.

²⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 1663.

²⁷ *Załącznik do sprawozdania SIO stan na dzień 30 września 2020 r.* podpisała poprzednia Dyrektor Szkoły, która w trakcie niniejszej kontroli NIK przebywała na emeryturze.

Do załączników do sprawozdań w SIO, sporządzonych wg stanu na 30 września w latach 2020-2022 zostały wprowadzone nierzetelne dane o liczbie uczniów cudzoziemców uczących się w Liceum.

OBSZAR

2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

2.1. W latach 2020-2022 następował w Szkole sukcesywny wzrost wydatków związanych z kształceniem uczniów cudzoziemców: z 0,12 tys. zł w 2020 r., poprzez 0,98 tys. zł w 2021 r. do 259,56 tys. zł w 2022 r. W 2023 r. (do 16 czerwca²⁸) wydatkowano na kształcenie uczniów cudzoziemców 276,93 tys. zł. W planie wydatków Szkoły na 2023 r. (do końca roku kalendarzowego) przewidziano na kształcenie cudzoziemców kwotę 337,67 tys. zł.

(akta kontroli str. 15-31, 585-602)

Dyrektor w drugim semestrze roku szkolnego 2021/2022 (tj. po wybuchu konfliktu zbrojnego na terytorium Ukrainy) oraz w roku szkolnym 2022/2023 przedkładała do organu prowadzącego aneksy do arkusza organizacyjnego Szkoły dotyczące kształcenia uczniów cudzoziemców²⁹. Wszystkie przedstawione aneksy zostały zatwierdzone przez organ prowadzący Szkołę.

(akta kontroli str. 226-226a, 232)

W Szkole na bieżąco wprowadzano do szkolnej bazy SIO dane identyfikacyjne uczniów cudzoziemców przyjętych do Szkoły oraz uczniów wykreślonych, zgodnie z terminem określonym w art. 30 ustawy o SIO, co zostało ustalone na podstawie szczegółowej analizy dotyczącej wybranych uczniów cudzoziemców³⁰.

W celu ustalenia, czy w stosunku do nowo przyjętych uczniów cudzoziemców odnotowano w danych dziedzinowych SIO fakt korzystania z dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego, analizie poddano dane wpisane w SIO odnośnie do próby ośmiu uczniów cudzoziemców (tj. 44%), spośród 18 uczniów cudzoziemców przyjętych do szkoły w trakcie roku szkolnego 2021/2022, tj. po 30 września. Dane dotyczące dodatkowej nauki języka polskiego przez ww. uczniów zostały wprowadzone do SIO w pięciu przypadkach zgodnie ze stanem faktycznym. W czterech przypadkach natomiast nie odnotowano w SIO, że uczniowie korzystali z dodatkowej nauki języka polskiego, co zostało szczegółowo opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” w pkt 1.

(akta kontroli str. 47, 301, 542)

²⁸ W tym kwota wydatków na prowadzenie zajęć edukacyjnych w OP podana za okres od 1 stycznia do 30 kwietnia 2023 r.

²⁹ Aneksy dotyczyły zwiększenia liczby godzin zajęć z języka polskiego dla cudzoziemców z czterech do sześciu godzin w klasach ogólnodostępnych oraz zatwierdzenia programu nauczania dla OP (m.in. 10 godzin języka polskiego tygodniowo).

³⁰ Szczegółowej analizie poddano dane wpisane w SIO odnośnie próby pięciu uczniów cudzoziemców (tj. 28%), spośród 18 uczniów cudzoziemców przyjętych do szkoły w trakcie roku szkolnego 2021/2022, tj. po 30 września. Dane dotyczące przyjęcia/wykreślenia ww. uczniów zostały wprowadzone do SIO w czterech przypadkach w dniu zaistnienia faktu przyjęcia/wykreślenia ucznia i w jednym przypadku po siedmiu dniach od przyjęcia.

2.2. Realizowane w Szkole programy nauczania języka polskiego, matematyki, geografii i biologii opracowane były przez wydawnictwa³¹. Nauczyciel historii realizował własny, autorski program nauczania. W każdym przypadku nauczyciele dostosowywali programy nauczania do potrzeb i możliwości uczniów cudzoziemców zgodnie z art. 22a ust. 5 *uso*. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród pięciu nauczycieli Liceum kształcących uczniów cudzoziemców w zakresie ww. przedmiotów obowiązkowych, wykazały m.in., że nauczyciele wszystkich ww. przedmiotów samodzielnie dostosowywali programy nauczania do potrzeb tych uczniów. Dostosowania programów nauczania dotyczyły: treści edukacyjnych (język polski, matematyka, historia, geografia, język polski), metod i form pracy z uczniem lub organizacji nauczania (historia, geografia, język polski i biologia) oraz sposobów oceniania (geografia). Biorący udział w badaniu wskazali także, że powyższe działania polegały m.in. na: dostosowaniu liczby zadań do wykonania w określonym czasie lub wydłużeniu czasu pracy (geografia, biologia), korzystaniu z dodatkowych pomocy (np. słowników, Internetu itp.) podczas pracy (geografia, biologia), różnicowaniu stopnia trudności zadań (matematyka, historia, geografia i biologia), zmniejszeniu obszerności tekstów do czytania lub materiału do opanowania (geografia), przygotowaniu tekstów oraz treści programowych w prostym języku (teksty preparowane), obrazki, sprawdzaniu wiedzy w określonej formie (historia, geografia) oraz wykorzystaniu środków multimedialnych (historia).

Badania ankietowe wykazały ponadto, że nauczyciele przeprowadzali diagnozy wstępne poziomu wiedzy i umiejętności uczniów (w tym cudzoziemskich) rozpoczynających naukę w poszczególnych oddziałach Liceum: zawsze, kiedy rozpoczynali pracę z nowym uczniem³², a także gdy uznali, że zaistniała taka potrzeba³³.

(akta kontroli str. 57-60, 67, 70-71, 73-74, 543, 370-401, 569-570)

2.3. OP został utworzony w Liceum w dniu 4 kwietnia 2022 r. Na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych w OP przeznaczono w tygodniowym rozkładzie 26 godzin lekcyjnych, w tym 10 na naukę języka polskiego. Do OP w roku szkolnym 2021/2022 uczęszczało w różnych okresach łącznie 16 uczniów. W roku szkolnym 2022/2023 do OP uczęszczało w różnych okresach łącznie 33 uczniów. Na dzień przeprowadzania analizy³⁴ OP liczył 16 uczniów. Liczba uczniów w OP nie przekraczała jednocześnie 25 uczniów³⁵. Według stanu na 30 września 2022 r. do OP uczęszczało 25 uczniów.

(akta kontroli str. 47-49, 117-119, 226-226a, 561-562)

Kwalifikacji uczniów do OP dokonywał zespół kwalifikacyjny, w składzie dwóch nauczycieli³⁶ i pedagoga szkolnego, powołany Zarządzeniem Nr 2/2022 Dyrektor Liceum z dnia 3 marca 2022 r. Zespół kwalifikacyjny przeprowadzał rozmowę z uczniem, w wyniku której dokonywał analizy dotychczasowej biografii edukacyjnej ucznia oraz oceniał stopień znajomości języka polskiego. Prace zespołu

³¹ W przypadku geografii nauczyciel korzystał dodatkowo z programu autorskiego przygotowanego przez innego autora.

³² Matematyka, historia, język polski i biologia.

³³ Geografia.

³⁴ Tj. na dzień 21 kwietnia 2023 r.

³⁵ Według stanu na 1 września 2022 r. do Księgi Uczniów wpisano ogółem 28 uczniów, w tym trzy osoby na listę rezerwową. W przypadku zwolnienia się miejsc w OP osoby te miały być przyjęte do OP, jednak na skutek braku miejsc uczniowie ci w dniach 2 i 6 września 2022 r. odebrali swoją dokumentację ze Szkoły.

³⁶ Wychowawca klasy i nauczyciel matematyki.

kwalifikacyjnego dokumentowane były za pomocą notatek służbowych z poszczególnych posiedzeń. Notatki podpisywał zespół kwalifikacyjny. Szczegółowa analiza dokumentacji wybranych losowo 15 uczniów cudzoziemców, którzy podjęli naukę w Liceum w roku szkolnym 2022/2023 wykazała m.in., że wszyscy ci uczniowie zostali przyjęci do Szkoły na podstawie wyników pracy zespołu kwalifikacyjnego. Powyższy sposób organizacji OP był zgodny z przepisami § 16 ust. 5, 6 i 9 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

(akta kontroli str. 227-228, 230-231, 543)

Nauka języka polskiego w OP w ramach obowiązkowego tygodniowego wymiaru zajęć odbywała się według programu nauczania opracowanego na podstawie ramowego programu kursów języka polskiego dla cudzoziemców, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³⁷. Program nauczania języka polskiego dla uczniów OP został opracowany na podstawie podręcznika „Hura po polsku”. Dodatkowym wsparciem w nauczaniu języka polskiego w OP był internetowy podręcznik www.popolskupopolsce, który umożliwia realizację interaktywnych zadań.

(akta kontroli str. 8,12, 57-59, 168)

W ramach nauki w OP skorzystano z możliwości wspomagania uczniów cudzoziemców przez asystenta kulturowego. W Liceum zatrudniono na podstawie umów zlecenia pięciu asystentów kulturowych prowadzących dla uczniów cudzoziemców: kółko instrumentalne – instrumenty strunowe, kółko wokalne, kółko teatralne, kółko muzyczne oraz kółko plastyczne.

(akta kontroli str. 546-560)

2.4. W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 (I półrocze) dwóm uczniom cudzoziemcom przedłużono naukę w OP³⁸, a dziewięciu uczniom skrócono naukę w OP³⁹. Decyzje o skróceniu lub przedłużeniu nauki w OP podjęła Rada Pedagogiczna po zasięgnięciu opinii wychowawcy OP oraz pedagoga szkolnego.

(akta kontroli str. 47, 48, 259a, 277, 279)

2.5. W drugim półroczu roku szkolnego 2021/2022 do Liceum zostało przyjętych ogółem 16 uczniów cudzoziemców, w tym siedmiu początkowo do oddziałów ogólnodostępnych⁴⁰ oraz dziewięciu uczniów bezpośrednio do OP. Żaden z uczniów, którzy ukończyli naukę w OP w roku szkolnym 2021/2022, nie podlegał rocznej klasyfikacji. Wszystkim uczniom OP, którzy nie podlegali klasyfikacji wystawiono zaświadczenia o uczęszczaniu w roku szkolnym 2021/2022 do klasy 0 „D” przygotowawczej – ukraińskiej, co było zgodne z § 6b ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy⁴¹.

(akta kontroli str. 47, 259-259b, 563)

2.6. W Liceum nauczanie języka polskiego jako przedmiotu dodatkowego, w roku szkolnym 2021/2022, na podstawie §17 ust. 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, prowadzone było w wymiarze dwóch godzin

³⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.

³⁸ Uczniowie ci zostali przyjęci do OP pod koniec roku szkolnego 2021/2022. Naukę w OP kontynuowali w roku szkolnym 2022/2023/

³⁹ Uczniowie ci zostali w roku szkolnym 2022/2023 (po I półroczu) przeniesieni do klas ogólnodostępnych.

⁴⁰ Zostali przyjęci do Szkoły w marcu 2022 r. i przeniesieni do OP w kwietniu 2022 r.

⁴¹ Dz. U. z 2022 r., poz. 645 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy.

lekcyjnych tygodniowo dla trzech osób⁴², niebędących uchodźcami w rozumieniu § 1 rozporządzenia w kształcenia dzieci z Ukrainy.

Dodatkowe zajęcia z języka polskiego w roku szkolnym 2021/2022 (w dniach od 21 do 25 marca 2022 r.) były prowadzone, w wymiarze pięciu godzin lekcyjnych tygodniowo, dla czterech obywateli Ukrainy, którzy zostali przyjęci do Liceum przed 21 marca 2022 r. Zmiana polegająca na wprowadzeniu do arkusza organizacji szkoły na rok 2021/2022 dodatkowych zajęć z języka polskiego dla ww. uczniów została zgłoszona przez Szkołę do organu prowadzącego 14 marca 2022 r. aneksem nr 10, który został zatwierdzony 21 marca 2022 r. W dniu 4 kwietnia 2022 r. ww. uczniowie zostali przeniesieni do OP, gdzie uczestniczyli w zajęciach z języka polskiego w wymiarze 10 godzin tygodniowo.

W roku szkolnym 2022/2023 uczestnictwo w dodatkowych zajęciach z języka polskiego w wymiarze dwóch godzin tygodniowo kontynuowało troje uczniów, niebędących uchodźcami w rozumieniu § 1 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy.

(akta kontroli str. 47, 113,142, 149, 226-226a, 232-240, 582-584)

2.7. W Liceum dla uczniów cudzoziemców organizowane było odpowiednie do ich potrzeb wsparcie psychologiczno-pedagogiczne.

W roku szkolnym 2020/2021 do Liceum uczęszczał jeden uczeń cudzoziemiec, który był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w formie porad i konsultacji. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 uczniowie Liceum byli objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną w postaci: zajęć specjalistycznych⁴³(18 uczniów w roku szkolnym 2021/2022 i trzech uczniów w roku szkolnym 2022/2023), zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu⁴⁴ (18 uczniów w roku szkolnym 2022/2023), porad i konsultacji (19 uczniów w roku szkolnym 2021/2022 i 16 uczniów w roku szkolnym 2022/2023) oraz warsztatów⁴⁵ (29 uczniów w roku szkolnym 2022/2022).

(akta kontroli str. 282-285, 294)

Indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne i środowiskowe uczniów z Ukrainy przyjętych do Szkoły w roku szkolnym 2022/2023 były rozpoznawane przez pedagoga lub psychologa zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 i 2 pkt 12 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁴⁶.

W stosunku do uczniów cudzoziemców przyjętych do szkoły w roku szkolnym 2022/2023 przeprowadzono w Liceum diagnozę psychologiczno-pedagogiczną w zakresie ich indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych i czynników środowiskowych wpływających na ich funkcjonowanie.

⁴² Dwóch obywateli Ukrainy i jednej Białorusinki.

⁴³ Korekcyjno-kompensacyjnych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz o charakterze terapeutycznym.

⁴⁴ Warsztaty z pracownikiem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 5 w Katowicach (PPP), zajęcia z pracownikami PPP „Nasze lepsze jutro”.

⁴⁵ Warsztaty ceramiczne i malowanie na torbach, warsztaty w Galerii Biura Wystaw Artystycznych (BWA) Sztuki Współczesnej, Edukacja Regionalna (Śląski Instytut Myśli Korfantego), warsztaty w Bibliotece Pedagogicznej (kaligrafia i film), Spektakl w Teatrze Śląskim połączony z warsztatami, Warsztaty arteterapeutyczne w oparciu o wystawę w BWA.

⁴⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1280 ze zm., dalej „rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej”.

Powyższe stwierdzono na podstawie przeprowadzonego badania dokumentacji 20 wybranych losowo osób (spośród 34 uczniów⁴⁷).

W wyniku analizy dokumentacji prowadzonej przez pedagoga szkolnego⁴⁸ oraz psychologa⁴⁹, ustalono, że w stosunku do 10 spośród 20 uczniów objętych badaną próbą, została przeprowadzona indywidualna diagnoza psychologiczno-pedagogiczna w ww. zakresie.

W stosunku do pozostałych 10 uczniów objętych ww. próbą została przeprowadzona, jak wyjaśniła Dyrektor Liceum, wstępna diagnoza problemów przez wychowawcę klasy. Diagnoza ta (w postaci rozmów z uczniami i rodzicami) nie wskazała na potrzebę udzielenia im pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Rodzice zostali poinformowani, o możliwości zgłoszenia się do wychowawcy, pedagoga lub psychologa szkolnego w razie jakichkolwiek problemów w funkcjonowaniu ich dzieci w Szkole.

Wszyscy uczniowie z OP oraz włączeni do ogólnodostępnych oddziałów klasowych przechodzili diagnozę ogólną przeprowadzoną przez wychowawców klas oraz specjalistów (pedagoga i psychologa z Ukrainy) z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej Nr 5 w Katowicach⁵⁰. Pedagog i psycholog z PPP byli kilkakrotnie w Szkole diagnozując sytuację cudzoziemców. W czasie tych wizyt, przeprowadzali rozmowy indywidualne oraz zajęcia grupowe.

(akta kontroli str. 283-294, 295-300, 544-545, 568)

Wyniki przeprowadzonego w toku kontroli badania ankietowego wśród sześciu nauczycieli-wychowawców uczniów cudzoziemców (100%) potwierdziły, że uczniowie ci byli objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną, jak również rozpoznawano ich indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, a także możliwości psychofizyczne i środowiskowe. Jako najczęściej udzielane formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej wychowawcy wskazali: porady i konsultacje oraz warsztaty. W jednostkowych przypadkach wychowawcy wskazali również na zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz zajęcia specjalistyczne korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne i inne zajęcia o charakterze terapeutycznym.

(akta kontroli str. 571)

2.8. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów (w tym cudzoziemców) uregulowano w Rozdziale 6 Statutu Liceum⁵¹ pn. Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego. W rozdziale tym zostały określone, jednakowe dla wszystkich przedmiotów, metody i sposoby sprawdzania stopnia opanowania wiadomości i umiejętności przez ucznia oraz zasady oceniania ucznia. W § 27 ust. 5 Statutu Liceum określono, że w roku szkolnym 2022/2023 uczeń będący obywatelem Ukrainy, uczęszczający do OP, nie będzie podlegał klasyfikacji śródrocznej i rocznej, ponieważ zakres realizowanych w OP zajęć edukacyjnych uniemożliwia jej przeprowadzenie.

⁴⁷ Wybrano na podstawie zestawienia uczniów cudzoziemców przyjętych do Szkoły w roku szkolnym 2022/2023.

⁴⁸ Dziennik zajęć pedagoga szkolnego, Rok szkolny 2022/2023 oraz Dziennik zajęć: zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, Rok szkolny 2022/2023.

⁴⁹ Dziennik zajęć psychologa na rok szkolny 2022/2023.

⁵⁰ Dalej: PPP.

⁵¹ Przyjęty uchwałą RP LO Nr 6 z dnia 8 stycznia 2018 r., zmieniony uchwałą RP LO nr 7 z dnia 30 listopada 2019 r., a następnie uchwałą nr 14 z dnia 13 października 2022 r. Tekst Statutu dostępny jest na stronie internetowej Liceum <http://www.suchar.katowice.pl/files/STATUT-13-X-2022.pdf>

W § 36 ust. 4 Statutu Liceum określone zostały szczegółowe wymogi konieczne dla uzyskania poszczególnych ocen⁵².

(akta kontroli str. 178-222, 576-581)

W Liceum w przedmiotowych zasadach oceniania z poszczególnych przedmiotów, m.in. z: języka polskiego, matematyki, historii, geografii i biologii uwzględniono sposób sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów cudzoziemców. Polegało to m.in. na: przygotowywaniu prostszych form sprawdzianów, wystawianiu ocen za aktywność i zaangażowanie w przebieg lekcji (historia), dokładnym dyktowaniu i tłumaczeniu poleceń wykonywanych podczas lekcji, dodatkowych możliwościach zaliczania prac pisemnych, wydłużeniu czasu na pisanie kartkówki i sprawdzianów, możliwości korzystania z translatora w telefonie komórkowym (geografia i biologia). Ponadto w przypadku matematyki stosowano: inną formę zapisu poleceń, tak by była zrozumiana przez ucznia, nie stawiano wymagań co do stosowania języka matematycznego oraz znajomości treści, twierdzeń i definicji w języku polskim. W przypadku języka polskiego (dla klas ogólnodostępnych) sposób sprawdzania i oceniania wiedzy uczniów cudzoziemców zmodyfikowano poprzez m.in.: przygotowywanie prostszych sprawdzianów i kartkówki, umożliwienie uczniom cudzoziemcom pisania wypracowania na dodatkowy temat w czasie pisania wypracowania klasowego w zakresie omawianej lektury, wystawianie ocen za zaangażowanie w zajęcia, np. prowadzenie notatek, przygotowanie referatów, pracę w grupach.

(akta kontroli str. 370-401, 519-536)

2.9. W Liceum w okresie objętym kontrolą nie zgłoszono uczniów cudzoziemców do zdawania egzaminu zewnętrznego/maturalnego.

(akta kontroli str. 13, 169)

2.10. Liceum nie wspomagało w okresie objętym kontrolą placówek konsularnych ani stowarzyszeń kulturalno-oświatowych w zakresie organizacji zajęć nauki języka i kultury krajów pochodzenia uczniów cudzoziemców, gdyż, jak wyjaśniła Dyrektor Szkoły, ww. podmioty o to nie występowały.

(akta kontroli str. 13, 169)

2.11. W Liceum nie zatrudniono osób w charakterze pomocy nauczyciela bowiem, jak wyjaśniła Dyrektor Liceum, nauczyciele posługiwali się językiem rosyjskim lub angielskim. Część uczniów cudzoziemców dobrze rozumiała język polski, co w znacznym stopniu ułatwiało z nimi kontakt. Korzystano również ze wsparcia tych uczniów cudzoziemców, którzy uczyli się w klasach ogólnodostępnych i znali język polski w stopniu zaawansowanym.

(akta kontroli str. 12, 168)

W roku szkolnym 2022/2023 zatrudniono w Liceum asystentów kulturowych, co zostało opisane w pkt 2.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 546-560)

2.12. Dyrektor zapewniła zatrudnionej w Liceum kadry pedagogicznej stosowne warunki do doskonalenia zawodowego w zakresie pracy z uczniami cudzoziemcami.

W latach 2021-2023 (do 28 grudnia) nauczyciele pracujący z uczniami cudzoziemcami uczestniczyli w następujących formach doskonalenia zawodowego:

⁵² Uczeń spełnia wymagania konieczne – ocena dopuszczająca, podstawowe – dostateczna, rozszerzające – dobra, dopełniające – bardzo dobra, wykraczające – celująca.

- w 2021 r. w: warsztatach pn. *Praca z dzieckiem trudnym*⁵³ zorganizowanych przez Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli WOM⁵⁴ (25 nauczycieli) oraz konferencji online pn. *Inspiracje do pracy dydaktyczno-wychowawcze* zorganizowanej przez Kuratorium Oświaty w Katowicach⁵⁵ (dwóch nauczycieli),
- w 2022 r. w: szkoleniu Rady Pedagogicznej pt. *Praca z uczniem cudzoziemcem* (28 nauczycieli), w warsztatach pt. *Kiedy ludzie są razem* zorganizowanych przez Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny Metis w Katowicach (26 nauczycieli), webinarium pt. *Oddział przygotowawczy w szkole* zorganizowanym przez Wydział Edukacji i Sportu Urzędu Miasta Katowice (2 nauczycieli), konferencji pt. *Procedury i program przyjmowania uchodźców* zorganizowanej przez Kuratorium (jeden nauczyciel), szkoleniowym posiedzeniu RP LO pn. *Przyjmowanie i nauka dzieci cudzoziemców* (28 nauczycieli), szkoleniu online pt. *Jak nie wpaść w pułapkę stereotypów pracując z dziećmi*⁵⁶ (24 nauczycieli),
- w 2023 r. w: szkoleniu pt. *Programy polsko-ukraińskie* zorganizowanym przez Kuratorium (dwóch nauczycieli), warsztatach pn. *Wyzwania współczesnej edukacji*⁵⁷ zorganizowanych przez WOM (dwóch nauczycieli).

W 2020 r. nauczyciele Liceum nie wzięli udziału w żadnej formie doskonalenia zawodowego związanego z pracą z uczniami cudzoziemcami. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w roku szkolnym 2020/2021 nie pełniła funkcji Dyrektora, ale z jej wiedzy wynika, że nauczyciele Liceum nie uczestniczyli w takich szkoleniach, ponieważ Szkoła kształciła wtedy tylko jednego ucznia cudzoziemca, który wcześniej ukończył szkołę podstawową w Polsce i był zasymilowany.

(akta kontroli str. 358, 574-575)

Przeprowadzone w toku kontroli wśród 20 nauczycieli Liceum badanie ankietowe dotyczące organizacji ich doskonalenia zawodowego wykazało m.in., że:

- 13 z nich (65%) uczestniczyło w latach szkolnych 2021/2022-2022/2023 w różnych formach doskonalenia zawodowego zorganizowanego przez Szkołę, w zakresie edukacji uczniów cudzoziemców, pozostali (35%) - nie brali w nich udziału;
- 7 (35%) doskonalilo się zawodowo w przedmiotowym zakresie z własnej inicjatywy i na własny koszt⁵⁸, pozostali (65%) nie brali udziału w takich szkoleniach.

Jako najczęściej wykorzystywaną przez respondentów formę doskonalenia zawodowego w ww. zakresie wskazano szkolenia online (100%). Nauczyciele uczestniczyli również w: lekcjach/zajęciach otwartych (29%), warsztatach stacjonarno-praktycznych (28%) oraz konferencjach przedmiotowo-metodycznych (29%). Jeden nauczyciel ukończył studia podyplomowe związane z edukacją uczniów cudzoziemców.

Wyniki przeprowadzonych badań wykazały również, że 15 nauczycieli (75%) dostrzegało potrzebę organizacji przez Szkołę szkoleń w zakresie pracy z uczniami cudzoziemcami, o czym sześciu z nich (40%) poinformowało Dyrektor Liceum.

(akta kontroli str. 572-573)

⁵³ Temat częściowo dotyczył uczniów cudzoziemców.

⁵⁴ Dalej: WOM.

⁵⁵ Dalej: Kuratorium.

⁵⁶ Temat częściowo dotyczył uczniów cudzoziemców.

⁵⁷ Jw.

⁵⁸ Jeden nauczyciel brał udział w szkoleniach wielokrotnie (5%), dwóch kilka razy (10%), a czterech sporadycznie (20%).

2.13. W okresie objętym kontrolą Dyrektor zaplanował/zaplanowała⁵⁹ następujące środki na zakup pomocy dydaktycznych i materiałów edukacyjnych: 20,3 tys. zł w 2020 r., 4,0 tys. zł w 2021 r., 0,7 tys. zł w 2022 r. oraz 0,8 tys. zł w 2023 r.

Na podstawie zaplanowanych wydatków, w ww. latach z budżetu Szkoły zakupione zostały pomoce naukowe za następujące kwoty: 20,1 tys. zł w 2020 r. (wykonanie planu w 99%), 3,9 tys. zł w 2021 r. (98%), 0,7 tys. zł w 2022 r. (100%) oraz 0,5 tys. zł w 2023 r. (62,5%)⁶⁰.

W 2020 r. zakupiono monitory interaktywne, głośniki, kamerkę i pamięć do laptopa. W latach 2021 r.-2023 r.: pomoce dydaktyczne i artykuły szkolne oraz piśmiennicze.

Ponadto, w wyniku umów i porozumień zawartych przez Prezydenta Miasta Katowice z podmiotami zewnętrznymi⁶¹, Szkoła otrzymała środki finansowe, za które zakupiła w latach 2022-2023 (za kwotę ogółem 185,5 tys. zł⁶²) dodatkowe materiały i pomoce edukacyjne: laptopy, wyposażenie do sali sensorycznej, artykuły szkolne, sprzęt sportowy, pomoce dydaktyczne, podręczniki, gry, materiały plastyczne i malarskie, drona do zajęć z informatyki i geografii, licencje programowe, wyposażenie komputerów i drukarek. Liceum otrzymało również w 2023 r. od Urzędu Miasta środki finansowe w kwocie 86,9 tys. zł na zakup laptopów dla uczniów z Ukrainy.

(akta kontroli str. 15-24, 32-45, 359-369, 565-586, 592-602)

Wyniki przeprowadzonego w toku kontroli badania ankietowego wykazały, że większość nauczycieli (13, tj. 65%) korzystała z pomocy dydaktycznych zakupionych przez Szkołę. Zdaniem ośmiu z nich (62%) były one wystarczające do pracy z uczniami obcokrajowcami. Żaden z respondentów nie zgłosił braku zapewnienia przez Szkołę pomocy dydaktycznych do pracy z uczniem cudzoziemcem. Siedmiu nauczycieli, tj. 35 % badanych, zadeklarowało, że korzystało również z pomocy dydaktycznych, które organizowali we własnym zakresie.

(akta kontroli str. 573)

Nauczyciele prowadzący zajęcia z uczniami cudzoziemcami korzystali z zasobów szkolnej biblioteki (wyposażonej m.in. w podręczniki do nauki języka polskiego i angielskiego, słowniki oraz gry planszowe) zakupionych w celu wsparcia procesu edukacyjnego w zakresie nauczania obcokrajowców.

(akta kontroli str. 14, 169)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sekretarz Szkoły nie odnotowała w danych dziedzinowych SIO faktu korzystania z dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego przez czterech uczniów pochodzenia ukraińskiego, co było niezgodne z art. 30 w związku z art. 14 pkt 12 ustawy o SIO.

⁵⁹ W planach wydatków na lata 2020, 2021, 2022 i 2023, podane kwoty wg planu po zmianach.

⁶⁰ Wykonanie na dzień 31 maja 2023 r.

⁶¹ Porozumienie z dnia 19 października 2022 r. z UNICEF (Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci) w sprawie wsparcia w zakresie realizacji działań związanych z kryzysem ukraińskim i pomocą dla uchodźców, Umowa o udzieleniu pomocy finansowej w formie dotacji celowej zawarta w dniu 20 kwietnia 2022 r. z Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią z siedzibą w Katowicach, której przedmiotem była realizacja zadań własnych związanych z udzielaniem pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terenie tego państwa.

⁶² W ramach tej kwoty zakupiono również program RESQL – wsparcie psychologiczne, zorganizowano zajęcia manualne i integracyjne prowadzone przez asystentów kulturowych, zakupiono szafki na prace uczniów, zorganizowano wycieczki integracyjne.

Uczniowie ci uczestniczyli w dodatkowych lekcjach języka polskiego w dniach 21-25 marca 2022 r.

(akta kontroli str. 232, 240, 301)

Sekretarz Szkoły wyjaśniła: „W danych dziedzinowych w SIO korzystanie z dodatkowej bezpłatnej nauki języka polskiego, nie odnotowałam uczniów pochodzenia ukraińskiego⁶³ (...), ponieważ uczniowie ci uczestniczyli w dodatkowych lekcjach języka polskiego tylko przez cztery dni w dniach od 21-25 marca 2022 r. i po tym czasie mieli przechodzić do nowo utworzonego oddziału przygotowawczego, w którym to oddziale miało być 10 dodatkowych godzin języka polskiego zamiast czterech (...). Szkoła jako podmiot zobowiązany do przekazywania danych do zbioru ucznia przekazuje dane do bazy danych SIO, w terminie 7 dni i ten termin byłby zachowany, gdyby uczniowie zostali w polskiej klasie”.

(akta kontroli str. 248-250)

NIK zauważa, że dane dotyczące dodatkowej nauki języka polskiego czterech uczniów cudzoziemców w dniach 21-25 marca 2022 r. nie zostały w ogóle odnotowane w SIO, a przyszłe spodziewane zmiany nie mogły być uzasadnieniem niewprowadzenia tych danych do systemu.

2. W „Załączniku do sprawozdania SIO stan na dzień 30 września 2022 r.” w tabeli „informacje o dodatkowych zajęciach”, w rubryce „Liczba uczniów pochodzenia ukraińskiego przybyłych przed 24 lutego 2022 r.” Sekretarz Szkoły wpisała cztery osoby, podczas gdy na dodatkowe zajęcia z języka polskiego wg stanu na 30 września 2022 r. uczęszczało dwóch uczniów pochodzenia ukraińskiego.

(akta kontroli str. 55-56, 232)

Sekretarz Szkoły wyjaśniła: „W załączniku do sprawozdania SIO stan na dzień 30 września 2022 w tabeli „informacje o dodatkowych zajęciach” w rubryce „Liczba uczniów pochodzenia ukraińskiego przybyłych przed 24 lutego 2022” wpisałam czterech uczniów zamiast dwóch, gdyż nauczyciel prowadzący dodatkowy język polski przez niedomówienie podał mi liczbę uczniów w danym roku szkolnym, a nie stan uczniów, którzy korzystali z dodatkowego języka polskiego na dzień 30 września”.

(akta kontroli str. 248-250)

W sprawie nieodnotowania w SIO dodatkowych lekcji języka polskiego oraz liczby osób uczęszczających na nie Dyrektor Szkoły wyjaśniła: „(...) sprawozdania i załączniki do tych sprawozdań oraz sprawy uczniowskie, w tym wykazywanie w Systemie Informacji Oświatowej danych dziedzinowych korzystania z dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego przez uczniów obcokrajowców, należą do obowiązków Sekretarza Szkoły (...). Zatem, błędy jakie się pojawiły mogą wynikać z jego niedopatrzenia. Dyrektor Szkoły dodała, że Pani Sekretarz została pouczona w zakresie uniknięcia popełnienia podobnych błędów w przyszłości”.

(akta kontroli str. 537-541)

OCENA CZĄSTKOWA

W ocenie NIK w Liceum zorganizowano odpowiednie warunki do realizacji zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych dla uczniów cudzoziemców oraz udzielane było odpowiednie wsparcie psychologiczno-pedagogiczne.

Nauczyciele zatrudnieni w Szkole mieli możliwość uczestnictwa w różnych formach doskonalenia zawodowego, w tym w zakresie pracy z uczniami cudzoziemcami.

⁶³ Czterech uczniów (przypis kontrolującej NIK).

Nierzetelnie wprowadzono do SIO dane dotyczące dodatkowych zajęć z języka polskiego oraz liczby uczniów cudzoziemców korzystających z tych zajęć.

3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.

Opis stanu faktycznego

3.1. Dyrektor Liceum sprawowała nadzór pedagogiczny zgodnie z wymogiem określonym w § 5 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego*⁶⁴. Plany tego nadzoru na lata szkolne 2021/2022-2022/2023⁶⁵ zostały opracowane na podstawie przepisów zawartych w § 23 ust. 3 ww. rozporządzenia, a następnie przedstawione Radzie Pedagogicznej w wymaganym terminie, tj. do dnia 15 września danego roku⁶⁶.

(akta kontroli str. 402-418, 430-442)

W ww. planach Dyrektor uwzględniła m.in. czynności związane z obserwacjami zajęć, w których uczestniczyli uczniowie cudzoziemcy. Zgodnie z §22 ust. 3 *rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego* Dyrektor zrealizowała w roku szkolnym 2021/2022 i I półroczu roku szkolnego 2022/2023 zaplanowane czynności nadzoru pedagogicznego i przeprowadziła obserwacje zajęć z udziałem uczniów cudzoziemców w dniach: 8 października 2021 r., 2 i 16 marca 2022 r., 25 kwietnia 2022 r., 18 maja 2022 r., 9 czerwca 2022 r., 16 września 2022 r., 24 i 25 października 2022 r. oraz 5 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 303-357)

3.2. W latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 właściwy terytorialnie Kurator Oświaty nie sformułował wniosków w zakresie problematyki kształcenia cudzoziemców. W latach 2020-2023 w Liceum nie przeprowadzono żadnej zewnętrznej kontroli w zakresie kształcenia cudzoziemców. W planach nadzoru pedagogicznego na lata 2021/2022 i 2022/2023 nie ujmowano wniosków wynikających z realizacji nadzoru pedagogicznego w zakresie problematyki kształcenia uczniów cudzoziemców.

(akta kontroli str. 303-305, 404-418, 430-442)

W Sprawozdaniu Dyrektora Liceum ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2021/2022 ujęte zostało m.in. zestawienie działań podjętych w ramach nadzoru w związku z przyjęciem do Szkoły uczniów z Ukrainy:

- 1) zwiększono liczebność klas i oddziałów, a także utworzono salę sensoryczną,
- 2) Dyrektor Liceum kontaktowała się z innymi dyrektorami placówek oświatowych w sprawie procedur przyjmowania uczniów obcokrajowców oraz zasad oceniania, klasyfikowania oraz tworzenia dokumentacji oddziału przygotowawczego,
- 3) zorganizowano OP dla młodzieży nieznającej języka polskiego lub znającej na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki w oddziale ogólnodostępnym. Edukacja trwała w nim do końca roku szkolnego i pozwalała na poznanie języka polskiego, a następnie kontynuowanie nauki w klasach ogólnodostępnych lub w OP.

⁶⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551 ze zm., dalej Rozporządzenie w sprawie nadzoru pedagogicznego.

⁶⁵ Szkoła nie dysponowała planami nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2019/2020 i 2020/2021. Dyrektor Liceum wyjaśniła, że pełni funkcję Dyrektora od roku szkolnego 2021/2022, a plany nadzoru pedagogicznego za dwa ubiegłe lata szkolne nie zostały jej przekazane. Wyjaśniła ponadto, że protokół zdawczo-odbiorczy dokumentacji szkolnej otrzymała w dniu 31 sierpnia 2021 r., tj. dzień przed objęciem stanowiska Dyrektora Szkoły, w związku z czym nie miała wcześniejszego, pełnego wglądu do dokumentacji jaką posiadała osoba pełniąca w tym czasie obowiązki Dyrektora Szkoły.

⁶⁶ Tj. w dniach: 13 września 2019 r., 14 września 2020 r., 14 września 2021 r. oraz 14 września 2022 r.

W ramach kontroli dokumentowania procesu dydaktyczno-wychowawczego Dyrektor Szkoły sprawdziła m.in. opracowanie (w marcu 2022 r.) programów nauczania z poszczególnych przedmiotów dla uczniów w OP. W ramach kontroli w obszarze procesu edukacyjnego Dyrektor Liceum stwierdziła m.in.:

- prawidłowy w większości przypadków przebieg obserwowanych lekcji,
- realizację zadań wspierających uczniów cudzoziemców (poprzez hospitacje i analizę wyników nauczania – kontrole dziennika),
- organizację wycieczek i spotkań integracyjnych dla uczniów cudzoziemców.

(akta kontroli str. 420-421)

3.3. Dyrektor Szkoły, w porozumieniu z RP LO i Radą Rodziców ustaliła w kwietniu 2022 r., że w roku szkolnym 2021/2022 nie ma potrzeby modyfikacji *Programu wychowawczo-profilaktycznego Liceum*⁶⁷. Postanowiono, że PWP zostanie zmodyfikowany w roku szkolnym 2022/2023, jeśli w Liceum wzrośnie liczba uczniów cudzoziemców.

Zgodnie z przepisem §13 rozporządzenia w sprawie kształcenia dzieci z Ukrainy PWP, obowiązujący w roku szkolnym 2021/2022, został zmodyfikowany na kolejny rok szkolny. Modyfikacja polegała m.in. na rozszerzeniu zakresu działalności wychowawczej o wykształcenie u uczniów, nauczycieli i rodziców postrzegania sytuacji kryzysowych, takich jak sytuacja w Ukrainie, jako szansy na „zmianę” mogącą przynieść trwałe wartości. Do zadań profilaktycznych PWP dodano: uczenie dbałości o zdrowie psychiczne oraz wzmacnianie poczucia oparcia w najbliższym środowisku (rodzina, nauczyciele) w sytuacjach trudnych. Zakres działalności edukacyjnej został uzupełniony o poszerzanie wiedzy uczniów, nauczycieli i rodziców na temat wpływu sytuacji kryzysowej wywołanej wojną na Ukrainie na funkcjonowanie każdego człowieka oraz możliwości uzyskania pomocy w Szkole i poza nią. W PWP wprowadzony został zapis, że w misji Szkoły wysoki priorytet ma profilaktyka i działania pomocowe na rzecz wsparcia psychicznego uczniów, którzy uciekli przed wojną w Ukrainie. W rozdziale III PWP pn. *Struktura oddziaływań wychowawczych* zapisano, że Dyrektor Szkoły m.in. inspirowuje wszystkie grupy społeczności szkolnej do budowania dobrych wzajemnych relacji w środowisku szkolnym, w tym z uczniami z OP, jako czynnika zwiększającego skuteczność i efektywność udzielanego wsparcia.

(akta kontroli str. 257-258, 445-518)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działalność Szkoły w badanym obszarze.

IV. Uwagi

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, zwraca uwagę na obowiązek rzetelnego wprowadzania do SIO danych w zakresie uczniów cudzoziemców.

⁶⁷ Dalej: PWP.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie realizacji uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, 24 lipca 2023 r.

Kontroler
Anna Loppe
główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....